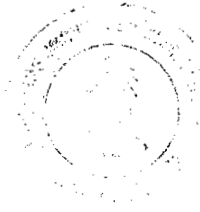

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาประเทศจะสำเร็จได้ควยคั้นั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ และมีปัจจัยที่สำคัญที่สุดคือ การศึกษา เพราะการศึกษาเป็นเครื่องมือพัฒนากำลังคนเพื่อความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและสังคม ประเทศใดก็ตามที่ประชากรของประเทศมีระดับการศึกษาต่ำ ย่อมจะไม่มี ความก้าวหน้าเท่าที่ควร ฉะนั้น บุคคลากรที่มีบทบาทสำคัญยิ่งในการสร้างคุณภาพ และผลิตผลทางการศึกษาก็คือ ครูนั่นเอง มีผู้กล่าวว่าครูเป็นนักพัฒนาที่สำคัญที่สุดของชาติ แต่ไม่เคยเรียกร่องให้เปลี่ยนคำว่า "ครู" มาเป็นยอดคนักพัฒนาเลย ทั้งนี้เพราะครูมีหน้าที่ ต้องรับผิดชอบหลายอย่างนอกเหนือจากการถ่ายทอดความรู้ทางด้านวิชาการแล้ว ครูยังต้อง เป็นผู้อบรมบ่มนิสัย ตลอดจนส่งเสริมให้ศิษย์แต่ละคนเจริญงอกงามทั้งทางด้านสังคมและส่วนบุคคลอีกด้วย งานครูจึงเป็นงานที่หนักและซับซ้อนมาก อาชีพครูจึงได้รับการยกย่องเปรียบ ครูเสมือนปฐมนิเทศบุคคลที่สำคัญต่อบิคา มารดา ดังคำกล่าวที่ว่า " . . . ความเป็นครู นั้น พวกเรายกย่องครูมาก ครูมีความสำคัญที่ส่องรองจากบิคา มารดา แสดงว่าการเป็น ครูนั้นยิ่งใหญ่มา สูงส่ง ผู้เป็นศิษย์เคารพนับถือกันมาก . . . " ²

ควยเหตุที่ครูมีความสำคัญดังกล่าวแล้ว บุคคลที่จะประกอบอาชีพครูควรจะเป็นผู้ ที่ได้รับการอบรมสั่งสอนให้เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ มีบุคลิกภาพดี มีทักษะในการ สอน ตลอดจนมีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพของตนควย เพราะคนที่มีความรู้ แต่หากขาดทัศนคติที่ดี

1 สัจวร ศานติธรรม, "ครูกับงานพัฒนา," มิตรครู 11 (กันยายน 2512): 19.
2 สุลักษณ์ ศิวรักษ์, "ความเป็นครู," ศูนย์ศึกษา 15 (มกราคม-มีนาคม 2511):

ต่อการสอนแล้ว ย่อมจะเป็นครูที่ดีไม่ได้¹

มีครูจำนวนมากไม่น้อยเลยที่เลือกประกอบอาชีพครูเพราะสาเหตุหลายประการ เช่น เห็นว่าอาชีพครูได้ทำงานใกล้ชิดกับเด็ก อยากรับเป็นครูเพราะชอบ วิชา ครูประเภทนี้มีความสำคัญยิ่ง นับได้ว่ามีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพครู ทำให้เชื่อได้ว่าเขาต้องทำงานได้มีประสิทธิภาพ และมีความภูมิใจพร้อมที่จะสอนให้สัมฤทธิ์ผล ทั้งมีความสุขในการเป็นครูอีกด้วย ในทางตรงกันข้าม ถ้าหากครูมีทัศนคติที่ไม่ดีต่ออาชีพตนแล้ว ย่อมจะไม่มีพละใจในการประกอบอาชีพให้เจริญก้าวหน้า ไม่ชวนชวนที่จะทำงานของตนให้ได้ผลเต็มที่ อันเป็นอุปสรรคในการพัฒนาการศึกษาของชาติอย่างยิ่ง ฉะนั้น บุคคลที่จะประกอบอาชีพครู และใคร่ขอว่าเป็นครูที่มีคุณภาพตามความมุ่งหมายของการผลิตครู จึงควรเป็นผู้มีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพครู อันเป็นคุณลักษณะที่สำคัญประการหนึ่ง²

เนื่องจากมีผู้วิจัยเรื่องทัศนคติต่อวิชาชีพครูมากมาย แต่ส่วนใหญ่ศึกษาทัศนคติจากครูในระดับโรงเรียนและระดับนักเรียนฝึกหัดครูเท่านั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการศึกษาดูทัศนคติต่อวิชาชีพครูของคณาจารย์ระดับอุดมศึกษาบาง เหตุผลที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ ผู้วิจัยต้องการทราบว่าคณาจารย์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีทัศนคติต่อวิชาชีพครูเป็นเช่นไร ข้อค้นพบที่ได้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับการวิจัยทางการศึกษา เพราะสามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาบุคลิกภาพของคณาจารย์ รวมทั้งใช้เป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่อง ทัศนคติต่อวิชาชีพครูระดับอุดมศึกษาต่อไป

¹ชม ภูมิภาค, จิตวิทยาการเรียนการสอน (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2516), หน้า 156.

²นวลจันทร์ ทิมวงศ์, "การเปรียบเทียบทัศนคติต่ออาชีพครูของผู้ที่เป็นครูกับนิสิตฝึกหัดครู," (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต แผนกวิชาจิตวิทยา, บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2511).

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนตัวกับทัศนคติต่อวิชาชีพครูของคณาจารย์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยว่ามีความสัมพันธ์กันหรือไม่ ลักษณะส่วนตัวที่ศึกษาได้แก่ เพศ วุฒิการศึกษา ตำแหน่งทางวิชาการ ระยะเวลาที่สอน ระดับที่สอน คณะ สาขาวิชาที่สอน
2. เพื่อศึกษาว่าคณาจารย์ผู้ทำหน้าที่เกี่ยวกับวิชาครูโดยตรง มีทัศนคติต่อวิชาชีพครูแตกต่างจากคณาจารย์ผู้ทำหน้าที่เกี่ยวกับเนื้อหาวิชาอื่นหรือไม่

สมมติฐานในการวิจัย

จากผลการวิจัยที่ผ่านมา ได้ขอค้นพบว่าลักษณะส่วนตัวได้แก่ เพศ ประสบการณ์ในการทำงาน อายุ ระดับของสถานศึกษา สาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา วิชาที่สอน และสถานที่ทำงานเกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อวิชาชีพครู แต่ยังไม่อาจสรุปได้ว่าลักษณะอื่น ๆ จะมีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อวิชาชีพครูด้วย จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานการวิจัยดังนี้

1. ทัศนคติต่อวิชาชีพครูแปรตามเพศ, วุฒิการศึกษา, ตำแหน่งทางวิชาการ, ระยะเวลาที่สอน, ระดับที่สอน, คณะ, สาขาวิชาที่สอน
2. คณาจารย์ผู้ทำหน้าที่เกี่ยวกับวิชาครูโดยตรงมีทัศนคติต่อวิชาชีพครูแตกต่างจากคณาจารย์ผู้ทำหน้าที่เกี่ยวกับเนื้อหาวิชาอื่น

ขอบเขตของการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นคณาจารย์ประจำของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทั้ง 14 คณะ ซึ่งเป็นอาจารย์สอนระดับปริญญาตรีขึ้นไปเท่านั้น
2. ตัวแปรที่เกี่ยวข้องสำหรับการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ลักษณะส่วนตัว คือ เพศ วุฒิการศึกษา ตำแหน่งทางวิชาการ ระยะเวลาที่สอน ระดับที่สอน คณะ สาขาวิชาที่สอน และทัศนคติต่อวิชาชีพครู

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. ทักษะการเป็นตัวกำหนดการแสดงออกทางภาษา (Verbal Expression) เพื่อสืบเน้นทัศนคติของบุคคลใด โดยคะแนนที่ได้จากการวัดจะเป็นตัวแทนทัศนคติของบุคคลนั้น ถ้าเขาทำคะแนนจากแบบวัดทัศนคติใดสูงแสดงว่ามีทัศนคติดี ถ้าทำคะแนนได้ต่ำแสดงว่ามีทัศนคติไม่ดีต่อสิ่งนั้น
2. กลุ่มตัวอย่างตอบแบบวัดทัศนคติต่อวิชาชีพครู ความความรู้สึกแท้จริงของคนเอง

ความไม่สมบูรณ์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้อาจเกิดความคลาดเคลื่อน เนื่องจาก

1. กลุ่มตัวอย่างที่นำมาศึกษาเป็นเพียงคณาจารย์จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย แห่งเดียวเท่านั้น การสรุปผลต่าง ๆ จึงจำกัดอยู่ภายในกลุ่มคณาจารย์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. ในการตอบแบบวัดทัศนคตินี้ ผู้วิจัยได้จัดข้อความเชิงบวกอยู่สลับกับข้อความเชิงลบ แต่จากการทดลองใช้ (try out) พบว่ากลุ่มผู้ตอบเกิดความสับสนในการตอบ ผู้วิจัยจึงจัดข้อความเชิงบวกให้เหมือนกัน และข้อความเชิงลบเหมือนกันเสียหมด จึงเป็นผลทำให้ผู้ตอบเกิดความเคยชินหรือไม่ระวังในการตอบเท่าที่ควร ผลที่ได้จึงอาจไม่ตรงกับความเป็นจริง

คำจำกัดความเฉพาะ

ทัศนคติต่อวิชาชีพครู หมายถึง ลักษณะความพร้อมของจิตใจในการที่จะตอบโต้หรือแสดงพฤติกรรมของบุคคลต่อวิชาชีพครู

แบบวัดทัศนคติต่อวิชาชีพครู หมายถึง แบบวัดทัศนคติที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นในรูปลักษณะของ ซีแมเนติก ดีพีเพอร์ เรนเชียล สเกล ซึ่งครอบคลุมคณาจารย์ครู และบุคลากรส่วนตัวของคณาจารย์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หมายถึง คณาจารย์ประจำที่สอนระดับปริญญาตรีขึ้นไปจาก 14 คณะ ได้แก่ คณะครุศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ คณะนิเทศศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี คณะเศรษฐศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ คณะสัตวแพทยศาสตร์ คณะเภสัชศาสตร์ คณะทันตแพทยศาสตร์ และ คณะวิศวกรรมศาสตร์

คณาจารย์ผู้ทำหน้าที่เกี่ยวกับวิชาครู ได้แก่ คณาจารย์คณะครุศาสตร์
คณาจารย์ผู้ทำหน้าที่เกี่ยวกับเนื้อหาวิชาอื่น ได้แก่ คณาจารย์ทุกคณะ ยกเว้น
คณาจารย์คณะครุศาสตร์

สาขาสังคมศาสตร์ หมายถึง สาขาวิชาที่ครอบคลุมคณะครุศาสตร์ คณะนิเทศ -
ศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ คณะพาณิชย์ศาสตร์และการบัญชี และคณะเศรษฐ-
ศาสตร์

สาขาวิทยาศาสตร์ หมายถึง สาขาวิชาที่ครอบคลุมคณะวิทยาศาสตร์ คณะแพทย-
ศาสตร์ คณะสัตวแพทยศาสตร์ คณะเภสัชศาสตร์ คณะทันตแพทยศาสตร์ คณะวิศวกรรม-
ศาสตร์

สาขามนุษยศาสตร์ หมายถึง สาขาวิชาที่ครอบคลุมคณะอักษรศาสตร์ และคณะ-
สถาปัตยกรรมศาสตร์

ตำแหน่งทางวิชาการ หมายถึง ตำแหน่งอาจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รอง-
ศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์

ระดับที่สอน หมายถึง ระดับปริญญาตรี ประกาศนียบัตรชั้นสูง และ ปริญญาโท

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย